

Network project for the decentralised and centralised
dissemination of TNP3 results and outcomes

DOKUMENT UPOWSZECHNIAJACY ROZDIAŁ 3

Języki jako punkty styczności różnych sektorów edukacji

(TNP3–D: Projekt sieciowy mający na celu zdecentralizowane i scentralizowane upowszechnianie rezultatów projektu TNP–3)

1. Cele i założenia Podprojektu 3

Koncepcja podprojektu: Podprojekt 3 sieci tematycznej TNP3 dotyczył nowej koncepcji uczenia się i nauczania języków. Koncentrował się na kwestiach dotyczących tych obszarów, w których stykają się i wchodzi w interakcję różne sektory edukacji, tj. takich, w których tzw. różni aktorzy procesu kształcenia komunikują się i współpracują. Takie „skrzyżowania” z jednej strony łączą różne szczeble edukacji, a z drugiej różnych aktorów, decydentów oraz usługodawców językowych zarówno na osi pionowej kształcenia językowego jak i na poziomej osi jednostek świadczących takie usługi czy też kreujących możliwości kształcenia językowego. W polu zainteresowania projektu znalazły się zatem takie zagadnienia jak metody, efekty oraz struktury. Innymi słowy starano się odpowiedzieć na pytanie: ‘czy i jak nauczyciele różnych szczebli, a także uczący się, beneficjenci i inni partnerzy współpracują i porozumiewają się z instytucjami szkolnictwa wyższego w kierunku wypracowania wspólnego celu, którym jest promowanie i ulepszanie procesu uczenia się języka oraz wielojęzyczności w perspektywie kształcenia przez całe życie?’.

Uzasadnienie dla nowej koncepcji: Pomimo powszechnie panującego przekonania, iż języka uczymy się *par excellence* przez całe życie oraz pomimo różnych instrumentów i czynności podejmowanych na szczeblu europejskim dla zapewnienia skuteczniejszych, bardziej przejrzystych i porównywalnych wyników w kształceniu językowym w Europie (np. Europejski System Opisu Kształcenia Językowego oraz Europejskie Portfolio Językowe), fachowcy pracujący w różnych sektorach edukacji językowej działają w znacznej mierze w oderwaniu od siebie. Podobnie zresztą jak decydenci i inni usługodawcy językowi. Celem podprojektu było przyjrzenie się praktyce i doświadczeniu skutecznych powiązań, jak również prześledzenie i przeanalizowanie potrzeb oraz możliwości współpracy w celu osiągnięcia połączonych efektów. Ponadto, podprojekt miał na celu wykazanie jaka komunikacja pomiędzy różnymi stronami może przynieść korzyści uczącym się, instytucjom a nawet całym państwom tak, aby ich obywatele opanowali co najmniej 1+2 języki obce. Cel ten wynika z generalnych przedsięwzięć europejskich, takich jak: zwiększanie szans na zatrudnienie poprzez mobilność, wzmocnianie więzi społecznych oraz podkreślanie wymiaru europejskiego.

Główne tematy i cele: Trzy główne kwestie znalazły się w centrum działalności, raportów, analiz i zaleceń podprojektu:

- Poprawianie ciągłości kształcenia językowego, poprzez zwiększenie spójności i skuteczności. Cel ten można osiągnąć eliminując przeszkody stojące na drodze rozwoju i tworzenie przejrzystych ścieżek kształcenia.
- Tworzenie warunków oraz podnoszenie motywacji do uczenia się większej liczby języków; promowanie i wspieranie wielojęzyczności. Ma to na celu doprowadzenie do takiej sytuacji, kiedy każdy Europejczyk będzie władał co najmniej 2 językami obcymi
- Podnoszenie indywidualnej i zbiorowej świadomości procesów językowych w perspektywie uczenia się przez całe życie.

Nowa perspektywa wiąże się ze zorientowaniem na wyniki, zwłaszcza w uczeniu się języka. Rezultatem procesu kształcenia musi być kompetencja, tj. umiejętność zastosowania zdobytej wiedzy. Ma to zasadnicze znaczenie dla poszczególnych uczniów i fachowców branży językowej. Podejmując kolejne kroki w kierunku osiągnięcia wielojęzyczności, uczący się powinien móc sprawdzać osiągnięty poziom kompetencji oraz wybrać z szerokiej oferty tę, która pozwoli mu skutecznie i niezwłocznie kontynuować naukę języka. W celu zapewnienia takiej przejrzystej, wydajnej i dostosowanej do indywidualnych potrzeb, poprawy znajomości języka, przedstawiciele różnych sektorów językowych oraz decydenci powinni spotkać się i porozumieć ze sobą. W ten sposób, mając na uwadze wyniki procesów kształcenia, zoptymalizują wspólne przedsięwzięcia. Takie podejście przyniesie skutki w postaci podniesienia świadomości kształcenia językowego oraz wskaże obywatelom Europy korzyści płynące ze znajomości większej ilości języków i konieczność rozpoczynania nauki języków w różnym wieku.

Rola instytucji szkolnictwa wyższego: Jednym z głównych celów podprojektu było zidentyfikowanie roli instytucji szkolnictwa wyższego (ISW) (ang. *HEI*). W związku z tym, że zajmują one kluczową pozycję w procesie kształcenia przez całe życie - zarówno pod względem generowania warunków kształcenia językowego jak i tworzenia zasobów ludzkich niezbędnych w tym procesie - powinny one stać się liderami w tworzeniu scenariuszy nauczania języków obejmując całe spektrum kształcenia językowego. Chcieliśmy dowiedzieć się jak ISW mogą inicjować, stymulować i włączać się w działania promujące i obejmujące odpowiednie kontakty.

2. Zarys działań i przebieg podprojektu

W toku realizacji podprojektu przeprowadzono przede wszystkim następujące czynności oraz osiągnięto następujące rezultaty:

Etap 1: Przedstawienie, wyjaśnienie i zidentyfikowanie koncepcji: decyzje co do struktury raportów krajowych, lokalizowania istniejących kontaktów i interakcji, raportów na temat istniejących przykładów dobrej praktyki. Rezultatem są raporty krajowe (RK) (ang. *NR*) i kwestionariusze na temat interakcji na szczeblu krajowym.

Etap 2: Na podstawie raportów krajowych, stworzono, omówiono i oceniono raport syntetyczny (RS) (ang. *SR*). Wykorzystano go jako dokument, stanowiący punkt odniesienia dla kwestionariusza w badaniach ogólnoeuropejskich. Przetłumaczono kwestionariusze i stworzono listę respondentów. Rezultatem prac były raport syntetyczny, raporty z warsztatów oraz kwestionariusze w 11 językach.

Etap 3: Z powodu wad technicznych i administracyjnych, należało powtórzyć badanie; interesujące wyniki konsultacji potwierdziły pewne przypuszczenia i dostarczyły cennych informacji. Na podstawie wyników ze wszystkich trzech etapów sformułowano i omówiono (w formie warsztatów) zalecenia i propozycje. Rezultat stanowiły wyniki konsultacji, zalecenia i propozycje oraz raport końcowy.

W celu uzyskania konkretnych przykładów interakcji i rozwiązań, należy odnieść się do raportów krajowych, raportu syntetycznego, sprawozdań z warsztatów oraz sprawozdań z Southampton na temat kształcenia nauczycieli oraz do obszernego raportu końcowego zamieszczonego na stronie internetowej sieci tematycznej TNP3.

3. Lokalizowanie punktów styczności

Przyjęto wstępne założenie, iż z jednej strony dialog pomiędzy stronami już się toczy, lecz pozostaje niezauważony. Należało go zlokalizować. W celu zapewnienia porównywalności raportów krajowych i uzyskania dokładniejszego oglądu, usystematyzowano sektory edukacji i usługodawców językowych za pomocą osi współrzędnych. Oś pionowa przedstawia trzy (lub więcej) poziomy formalnego systemu edukacji. Na osi poziomej umieszczono pozostałych formalnych i nieformalnych usługodawców językowych, takich jak instytucje uczące dorosłych, zagraniczne instytuty kultury i języka, szkoły językowe, prywatne instytucje językowe jak również jednostki oferujące kształcenie na odległość oraz tzw. e-kształcenie, czyli kształcenie w formie *e-learningu*. Było to konieczne ze względu na duże zróżnicowanie we wszystkich dziedzinach kształcenia językowego.

Oś pionowa: sektory formalnej edukacji, ich współpraca i porozumiewanie się z ISW: Ponieważ uniwersytety oraz pozostałe instytucje szkolnictwa wyższego kształcą nauczycieli języków obcych, należy zapewnić współpracę pomiędzy jednostkami na całej osi pionowej, tj. od poziomu przedszkolnego do wszystkich szczebli kształcenia na poziomie średnim. Oczywiście, główny problem polega na poprawie jakości nauczania języka obcego. Można to osiągnąć jedynie jeśli nawiąże się trwały dialog pomiędzy partnerami; kiedy zachęci się z jednej strony nauczycieli do tego, by informowali o swoich problemach i doświadczeniach, a z drugiej zachęci się pracowników uniwersytetu, by tworzyli metody i sposoby ich rozwiązywania. Należy zatem połączyć teorię z praktyką oraz odnieść to do potrzeb środowiska, którego są częścią. Aby zagwarantować sprawny rozwój, poprawę i ciągłość, a także wyższą efektywność i jakość kształcenia, wszystkie sektory edukacji muszą współpracować w zadaniach takich jak: układanie programów nauczania dla

wszystkich sektorów, (także szkolnictwa wyższego), określanie kwalifikacji na wejściu i na wyjściu, walidacja i uznawanie, rozwój polityki, szkolenia pracowników, praktyki studenckie i staże oraz opieka nad nimi (ang. *mentoring*), metody nauczania i oceniania, zwłaszcza przy wsparciu technik informatycznych, rozwój materiałów dydaktycznych, wdrażanie narzędzi ustalonych przez UE/WE, tj. Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ) oraz Portfolio Językowe, zmiana świadomości społecznej w zakresie potrzeb językowych w perspektywie całego życia oraz promocja kształcenia językowego. Na wszystkich wyżej wymienionych obszarach, w krajach Europy, można dostrzec pewnego rodzaju współpracę i komunikację pomiędzy ISW i pozostałymi sektorami edukacji formalnej. Niemniej jednak, nawet jeśli istnieją strukturalne obszary, punkty i sposoby wzajemnego oddziaływania oraz komunikacja pomiędzy partnerami w zakresie kształcenia językowego, to pozostają one niezauważone, rozproszone, mają ograniczony zakres, lub też są ograniczone ilością rozmiarem i zasięgiem, a zatem nie są w pełni wykorzystywane. Tutaj właśnie mogłyby wkroczyć instytucje szkolnictwa wyższego. Tam, gdzie istnieją tradycyjne kontakty pomiędzy uniwersytetami i nauczycielami pozostałych szkół, np. poprzez opiekę merytoryczną nad studentami podczas praktyk pedagogicznych czy też poprzez szkolenia pracowników oferowane przez ISW, ograniczają się one do rozwiązywania konkretnych problemów i są rzadko wykorzystywane są do dyskusji i proponowania ogólniejszych rozwiązań przynoszących korzyści wszystkim stronom. Ma to istotne znaczenie dla najważniejszego obszaru kontaktów pomiędzy liceami, a instytucjami szkolnictwa wyższego, co było tematem warsztatów w roku 2005 w Southampton, gdzie koncentrowano się na wejściowym i wyjściowym wymiarze kontaktów pomiędzy tymi dwoma sektorami. Współpraca w zakresie kształcenia przez całe życie i edukacji nauczycieli była z kolei tematem roku 2006.

Oś pozioma: współpraca i komunikacja. Porozumiewanie się z innymi usługodawcami języków obcych: Wprowadzenie osi poziomej kształcenia językowego do podprojektu, tj. lokalizowanie oraz zainteresowanie wszystkimi usługodawcami językowymi nie włączonymi w edukację formalną, (od szkół językowych po twórców materiałów i pomocy dydaktycznych), sięga korzeniami pewnych założeń. Zarówno agenda lizbońska jak i Proces Boloński koncentrują się na zatrudnieniu, a – jak wiadomo - ogromna część absolwentów studiów lingwistycznych stara się znaleźć pracę poza edukacją formalną. W interesie wszystkich trzech stron – studentów, ISW oraz przyszłych pracodawców musi być współpraca, mająca na celu dostosowanie akademickich programów nauczania do wymogów i potrzeb sektora nauczania języków obcych osób dorosłych, albo stworzenie dodatkowych modułów oferujących wiedzę i rozwój kompetencji niezbędnych w wypełnianiu nisz w dziedzinie nauczania języków obcych, a zatem stanowiących odpowiedź na pojawiające się nowe profile w nauczaniu języków i zawodach pokrewnych. Spojrzenie na kształcenie z perspektywy efektów kształcenia zakłada uznawanie i walidację wszystkich nieformalnych czy indywidualnych form kształcenia itp. Komunikacja pomiędzy różnymi usługodawcami językowymi oraz ISW może zapewnić lepszą motywację do uczenia się języków obcych, a także wspólne ramy i metody oceny poprzez narzędzia wypracowane w UE/WE (ESOKJ, Portfolio). Coraz

bardziej zindywidualizowane podejście do nauczania i uczenia się języków obcych, zapotrzebowanie na szerszy zakres oferowanych języków oraz ograniczanie nakładów finansowych w ISW, zachęca do wspólnej realizacji zadań zewnętrznych usługodawców języków. Koordynacja kryteriów oceny, kwalifikacji wejściowych i wyjściowych, a także programów zgodnych z wymogami UE/WE, może ułatwić postęp, wzmocnić motywację do uczenia się języka obcego i promować wielojęzyczność. Komunikacja i koordynacja pomiędzy twórcami pomocy naukowych, usługodawcami *e-learningu* oraz ISW, którzy - ogólnie rzecz biorąc - dotychczas pracowali niezależnie od siebie, pozwoli skuteczniej uczyć języków obcych, stymulować kształcenie autonomiczne i zagwarantować szybszy postęp z korzyścią dla wszystkich stron.

Z powodu różnic w systemach edukacyjnych, lokalizowanie punktów kontaktowych na osi pionowej było dość skomplikowane. Również na osi poziomej trudno było zgromadzić dane, ze względu na silne rozproszenie i szeroką różnorodność usługodawców językowych, a także rzadką i nieregularną współpracę. Niemniej jednak udało się zdobyć wystarczający materiał, by dokonać analizy, stworzyć kwestionariusz do konsultacji, zalecenia oraz szereg propozycji projektów.

4. Analiza potrzeb i konsultacje

Lokalizowanie wspólnych płaszczyzn na pionowej i poziomej osi pozwoliło zidentyfikować liczne potrzeby, które można podzielić na następujące grupy:

Rozwinięcie nowych punktów zbieżności: Przykłady państw i instytucji o złożonej polityce w zakresie języków obcych i/lub organach konsultujących na szczeblu krajowym, wskazują na udaną realizację celów językowych dzięki zaistnieniu regularnej i ustalonej komunikacji pomiędzy poszczególnymi sektorami. Niezbędne staje się stworzenie i wdrożenie przejrzystej i wszechstronnej polityki językowej, planów działania i kierunków na wszystkich poziomach edukacji w perspektywie uczenia się przez całe życie. Ponadto, należy zapewnić odpowiednie organ zapewniający koordynację działań pomiędzy ISW, szkołami, uczącymi się, pracodawcami i strukturami administracyjnymi. Niezbędne jest także stworzenie i finansowanie centralnego organu, który koordynowałby projekty badawcze w zakresie uczenia się i nauczania języków obcych, badania pomiędzy różnymi sektorami edukacji i innymi stronami na poziomie od regionalnego po ogólnoeuropejski. Pozwoliłoby to zapewnić skuteczne upowszechnienie wyników oraz wyższy poziom kształcenia w zakresie języków obcych we wszystkich krajach członkowskich.

Wykorzystanie i rozszerzenie istniejących punktów styczności: W trakcie lokalizowania punktów stwierdzono, że pewnym obszarom można przypisać określone funkcje tak, by wdrażać wspólnie ustalone cele poprzez ich skonsolidowanie, wzmacnianie, rozpowszechnianie, promowanie i finansowanie. Rozwój współpracy i komunikacji na linii uczenia się przez całe życie ukierunkowanej z jednej strony ku wczesnej edukacji, a z drugiej ku

kształceniu dorosłych, okazał się priorytetem w większości raportów krajowych i był podkreślany we wszystkich dyskusjach i warsztatach.

Płynne przejścia, zapewnianie jakości oraz poprawa: Jednym z głównych problemów w nauczaniu i uczeniu się języków obcych, zwłaszcza w edukacji formalnej, (ale także na osi poziomej) jest brak ciągłości, przejrzystości i wyraźnej poprawy. Promocja, rozpowszechnianie i wdrażanie Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ang. *CEFR*) oraz Europejskiego Portfolio Językowego (ang. *ELP*) na wszystkich poziomach i przez wszystkich usługodawców językowych, mogłoby polepszyć sytuację i przynieść ważne psychologiczne i społeczne skutki. Należy zapewnić współpracę, pozwalającą regulować jakość wśród nauczycieli języków obcych na wszystkich szczeblach. Należy promować stworzenie Europejskiego Znak Jakości Nauczyciela Języka Obcego (ang. *European Foreign Language Teacher Label*) oraz przejrzyste procedury oceny jak również promować mobilność i rozwój zawodowy nauczycieli wszystkich szczebli.

Konsultacje w Europie i ich rezultaty: W odróżnieniu od dwóch pozostałych podprojektów, badanie w podprojekcie 3 skierowane było do określonej grupy respondentów w strukturze lokalizowania, przede wszystkim do osób zajmujących się językiem na pionowych i poziomych osiach edukacji, jak również organów decyzyjnych. Respondenci pochodzili głównie z instytucji edukacyjnych; wszystkich sektorów edukacji formalnej od przedszkola do uniwersytetów, jak również innych usługodawców językowych od edukacji dorosłych, szkół językowych i instytutów kulturowych po wydawnictwa.

W pierwszej sekcji kwestionariusz dotyczył głównie poglądów respondentów na znaczenie wymiany doświadczeń, współpracy i komunikacji pomiędzy ISW oraz innymi sektorami kształcenia ogólnego i językowego, jak również opinii na temat zadań które ISW powinny realizować podczas interakcji z innymi sektorami edukacji językowej. Odpowiedzi były tylko częściowo zgodne z oczekiwaniami; 95 % respondentów (przy proporcji 2/3 'bardzo ważne' i 1/3 'ważne') stwierdziło, iż współpraca i komunikacja jest niezwykle ważna oraz wskazało na wiodącą rolę, jaką ISW powinny odgrywać w zapewnianiu rozwoju i dialogu między stronami. Podkreślano głównie tradycyjną rolę ISW jako inicjatora, organizatora, kreatora materiałów, aktywnego partnera w kooperacji oraz gwaranta wiedzy. Jednakże, okazało się także, iż ISW muszą otworzyć się i spełnić pokładane w nich przez pozostałych nadzieje. Przesłanie jest jasne: ISW powinny odegrać przewodnią rolę w zbliżaniu osób zaangażowanych w sprawy języków, jednak czyniąc to powinny czerpać z doświadczenia i brać pod uwagę potrzeby i możliwości innych usługodawców językowych.

W kolejnej części znalazło się 15 obszarów i typów możliwej kooperacji i komunikacji pomiędzy różnymi sektorami edukacji. Próbowano ustalić stan istniejących, jak również ewentualną potrzebę inicjowania nowych typów i obszarów. Niewielkie rozbieżności w wynikach rozwinięto w kolejnej sekcji zajmującej się ciągłością uczenia języków oraz zastosowaniem standardów europejskich oraz sprzecznościami pomiędzy planami i ich realizacją; teorią i praktyką. Ostatnia część dotyczyła w szczególności perspektywy kształcenia przez całe życie.

Spostrzeżenia poczynione na podstawie ilościowych i jakościowych danych uzyskanych podczas konsultacji, prowadzą z jednej strony do pewnych ogólnych komentarzy, a drugiej do istotnych kwestii, jakie należy poruszyć w zaleceniach:

- Nie należy lekceważyć rozbieżności pomiędzy deklarowanym entuzjazmem i gotowością, a kompetencjami do realizacji poszczególnych zadań. Rodzi to kolejne pytanie, jak zmotywować partnerów i różne strony do usuwania przeszkód i podjęcia dialogu.
- Brak wiedzy. Istnieje potrzeba zapewnienia lepszej informacji o polityce europejskiej, inicjatywach, standardach, narzędziach i praktykach, takich jak Europejski System Opisu Kształcenia Językowego, kształceniu przez całe życie oraz Europejskim Portfolio Językowym, a także o istniejących przykładach wspólnych płaszczyzn, kooperacji i komunikacji pomiędzy różnymi usługodawcami języków i beneficjentami. To rodzi pytanie, jak podnosić świadomość językową i upowszechniać dobrą praktykę.
- Większość respondentów podczas konsultacji interesowała się i znała kwestie dotyczące kształcenia językowego. Tym bardziej uderzająca wydaje się potrzeba innowacyjnego myślenia w edukacji języka. Pojawia się zatem pytanie: jak zmotywować usługodawców językowych, by podejmowali się realizacji nowych pomysłów w perspektywie wielojęzyczności i kształcenia przez całe życie.

5. Zalecenia i propozycje projektów

Zalecenia ogólne

W toku realizacji wszystkich trzech etapów podprojektu zidentyfikowano ogromną ilość potrzeb i sformułowano pewne rozwiązania, które znalazły się w raportach krajowych, raporcie syntetycznym, oraz raporcie końcowym. Powinno się je wdrażać poprzez coraz sprawniejszą komunikację i współpracę pomiędzy różnymi sektorami usługodawców języków obcych. Poniższe zalecenia stanowią wspólny mianownik tych rozwiązań i są rezultatem trudnego procesu selekcji:

- Instytucje szkolnictwa wyższego powinny odegrać przewodnią rolę we wszystkich obszarach istotnych dla kwestii dotyczących interakcji.
- Powinny one inicjować i zacieśniać współpracę i komunikację pomiędzy różnymi usługodawcami i beneficjentami języków.
- ISW powinny upowszechniać inicjatywy europejskie, standardy i narzędzia, lecz jednocześnie muszą zajmować się istotnymi kwestiami codziennej praktyki nauczycieli; uwzględniać problemy usługodawców, ich potrzeby i zasoby, a także doświadczenia innych sektorów.
- Powinny również upowszechniać innowacyjne rozwiązania, zwłaszcza w zakresie rezultatów uzyskanych na połączonych płaszczyznach.
-

Wyznaczone cele można osiągnąć tworząc i wspierając interakcje poprzez

- lokalne i regionalne sieci;

- nowe moduły i programy nauczania w obszarach, w których brakuje współpracy i komunikacji z odpowiednimi aktorami z innych sektorów edukacji;
- reformę programu szkoleń i doskonalenia zawodowego;
- tworzenie punktów kontaktowych i organów ułatwiających komunikację pomiędzy zainteresowanymi podmiotami;
- transfer wiedzy i wspólne rozwiązywanie problemów.

Należy wykorzystać motywację oraz deklarowaną gotowość do zmiany.

Propozycje projektów

Biorąc pod uwagę analizę potrzeb i powyższe zalecenia, podprojekt wyróżnił cały szereg tematów projektów. Poniższe uznano za priorytetowe:

Projekt 1

ESOKJ jako ogólne narzędzie służące do ewaluowania kompetencji językowych ponad granicami i różnymi poziomami edukacji i sektorów pracy.

Projekt 2

Stworzenie edukacyjnych sieci językowych, w których będą uczestniczyć pewne instytucje szkolnictwa wyższego, szkoły oraz władze edukacyjne z tego samego obszaru.

Projekt 3

Stworzenie sieci ośrodków nazwanych tymczasowo 'Ośrodkami Kompetencyjnymi Comeniusa' 'ang. *Comenius Competence Centres*' w celu poprawy jakości uczenia się i nauczania języków poprzez współpracę między sektorami oraz zbieranie i upowszechnianie przykładów dobrej praktyki.

(Program nauczania) Projekt 4

Wspomaganie wczesnego uczenia się języków obcych, poprzez edukację ustawiczną (kursy doskonalenia zawodowego) nauczycieli uczących dzieci (studia magisterskie).

(Program nauczania) Projekt 5

Tworzenie modułów i/lub europejskich studiów magisterskich, adresowanych do nauczycieli języka i działających w sektorze dla dorosłych, w instytucjach szkolnictwa wyższego, instytucjach kulturowych, centrach językowych, instytucjach przygotowujących materiały do nauki i innych jednostkach świadczących usługi językowe.

Projekt 6

Wykorzystanie i dostęp do rodzimych użytkowników języka w edukacji na wszystkich poziomach; od przedszkola po instytucje szkolnictwa wyższego.

Projekt 7

Stały rozwój zawodowy nauczycieli ze szczególnym uwzględnieniem nowych kadr.

Potrzeby badawcze

Poza propozycją konkretnego projektu badawczego zajmującego się efektywnością w nauczaniu języka poprzez treści przedmiotowe (ang. CLIL, *Content and Language Integrated Learning*)(zintegrowane nauczanie językowo-przedmiotowe) na różnych poziomach edukacji w różnych regionach Europy, zidentyfikowano potrzeby badawcze i sformułowano zalecenia w kierunku wspierania ww. projektów.

Istnieje znaczny niedobór badań stosowanych w obszarze wspólnych płaszczyzn pomiędzy różnymi sektorami i poziomami kształcenia językowego w większości krajów. Przyszłe projekty badawcze muszą odzwierciedlać współpracę między sektorami edukacyjnymi. Powinny też mieć charakter badań porównawczych oraz łączyć ilościowe i jakościowe analizy efektów udanych kontaktów, czy to na poziomie strukturalnym, czy też przechodzenia na kolejne poziomy.

Tłumaczenie – Sławomir Maskiewicz

